

Definirea si caracterizarea generala a principiilor didactice

Principiile didactice sunt norme sau teze generale care orienteaza si imprima un sens functional procesului de invatamant, asigurandu-i astfel premisele neceare indeplinirii obiectivelor si sarnicilor pe care le urmareste in desfasurarea sa.

Caracterul orientativ al principiilor didactice este determinat de complexitatea si dinamismul procesului de invatamant, cauza pentru care adaptarea sa neintrerupta la situatii noi se impune cu necesitate. Or, pentru ca acest lucru sa nu se faca in mod intamplator, sunt necesare asemenea norme care sa-l calauzeasca pe profesor in activitatea sa. In cele din urma, deci, aceste principii se refera la activitatea profesorului, iar prin intermediul ei, in mod implicit, si la activitatea elevilor. Conducandu-se dupa astfel de norme profesorul imprima procesului de invatamant un sens care sa fie in corcondanta cu logica interioara a desfasuraruii sale, evitand alunecarea pe panta unor improvizatii si rezolvari spontane. Nu inseamna ca prin aceasta se inlatura cu desavarsire aparitia unor fenomene si manifestari intamplatoare, neprevazute. Din contra, logica procesului de invatamant se realizeaza, asa dupa cum am vazut, pe fondul interdependentei dintre factorii necesari si intamplatori, respectarea principiilor didactice asigurand desfasurarea logica a procesului de invatamant si anihilarea actiunii acestor factori intamplatori si neprevazuti.

Inainte de a deveni norme calauzitoare pentru desfasurarea propriu-zisa a procesului de invatamant, principiile au constituit obiectul unei elaborari pe baza generalizarii experientei in organizarea acestui proces si a valorificarii rezultatelor stiintelor ce vin in sprijinul didacticii. Astfel se explica nu numai geneza acestor principii, ci si imbogatirea continutului lor de la o etapa istorica la alta. Cel care a realizat o prima prezentare sistematica a principiilor didactice a fost

J.A. Comenius. De atunci și până astăzi s-a integrat o restructurare continuă a lor nu numai prin faptul că unele și-au pierdut valabilitatea, aparând altele noi, ci și prin îmbogățirea conținutului celor elaborate inițial. Mai mult, în zilele noastre asistăm la diverse controverse privitoare la aceste principii. Cauzele se află, pe de o parte, în lipsa unei delimitări cât mai clare a ariei pe care o acoperă principiile didactice, iar pe de altă parte, printr-o preluare și aplicare simplistă a descoperirilor psihologiei contemporane.

Pornind de la afirmațiile potrivit cărora procesul de învățământ este forma cea mai organizată prin care se realizează educația, admitem de la început necesitatea unor principii care să orienteze și să imprime un anumit sens acestui proces. Subliniem, însă, că în viziunea noastră, așa cum rezultă din definiția pe care am dat-o, principiile didactice se referă la procesul de învățământ din punct de vedere al funcționalității sale, al interdependenței și relațiilor dintre componentele sale, dintre acestea și conținutului său. Cu alte cuvinte, ele nu se limitează numai la cunoștințe sau eventual numai la o anumită latură a educației, ci la procesul de învățământ ca un sistem prin care se urmărește, în ultima instanță, realizarea idealului educațional, dezvoltarea integral-vocațională a personalității umane. Deoarece îndeplinirea acestei finalități nu se restrânge și nu este epuizată prin procesul de învățământ, după cum atingerea unor obiective concrete privitoare la o latură sau alta a educației necesită o orientare adecvată rămâne deschisă posibilitatea elaborării și acțiunii unor principii care să răspundă acestor necesități.